

การพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน
ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development Model of Guidance Activity using Case Based Learning and
Learning Together Technique to Enhance Creative Problem Solving
for Secondary 2

ศุภศักดิ์ อ่อนสันต์ (Suppasak Onsan)*

นิวัฒน์ บุญสม (Niwat Boonsom)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว 2) ประเมินประสิทธิผลของแบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว คู่มือการใช้แบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว ชื่อว่า 4P Model มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) และขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) เงื่อนไขการใช้รูปแบบ และการวัดและประเมินผล 2) ประสิทธิผลของแบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวพบว่า 2.1) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบมีพัฒนาการขึ้น และ 2.2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แบบแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว, กรณีศึกษาเป็นฐาน, เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน, การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes to this research were to : 1) development to model of guidance activity using case based learning and learning together technique to enhance creative problem solving for secondary 2. 2) evaluate the effectiveness of using model of guidance activity. The research instruments were consisted of model of guidance activity, a handbook, units and lesson plans, creative problem solving abilities evaluation forms, the record guidance activities (Journal Writing), and the satisfaction assessment form for model of guidance activity.

The results were as follows:

1. The model of guidance activity called “4P model” consisted of factor which were : 1) principle 2) objectives 3) activity process 4 steps : (1) Preparing (2) Presenting and studying case (3) Participation to discuss (4) Peroration and Assessment and (4) condition of implementation factor. and 5) Measurement and evaluation.

2. Effectiveness of the model of guidance activity indicated that 2.1 The creative problem solving of secondary 2 students during the formulation of guidance activities has been developed. 2.2 Students’ satisfaction towards using the model of guidance activity. The overall of the students’ satisfaction were at highest level.

Keywords: Model of guidance activity, Case based learning, Learning together technique, Creative problem solving

บทนำ

วัยรุ่นเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงในขั้นพัฒนาการจากการเปลี่ยนผ่านระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ อายุระหว่าง 13-19 ปี เป็นช่วงวัยแห่งระยะวิกฤติ มีความเสี่ยงอย่างยิ่งในช่วงของพัฒนาการที่ในบางคราวมีความสับสน หวั่นไหวง่าย แสวงหาอัตลักษณ์ของตนเองและสังคม พัฒนาการช่วงนี้ส่งผลต่อการสร้างแบบแผนของชีวิตและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สุขภาพและผลลัพธ์ทางการเรียนโดยมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชีววิทยาค่อนข้างมากที่ปรากฏขึ้นในวัยรุ่น รวมไปถึงการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ทางร่างกายและเพศ ในเวลาเดียวกันต้องสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา สังคม อารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องพยายามอย่างหนักในการปกครองและควบคุมตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่วัย ปัจจุบันสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่จะต้องปรับตัวและเรียนรู้ให้เท่าทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลง วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มักเผชิญกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นพฤติกรรมความเสี่ยงนำไปสู่ความยุ่งยากในการเรียนและการดำเนินชีวิต เช่น การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกัน พฤติกรรมต่อต้านสังคม การต่อสู้ทำร้ายร่างกาย การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ เป็นต้น โดยปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อด้านร่างกายและจิตใจ เช่น การสูญเสียความทรงจำ ความ

สนใจสั้น การไม่มีสมาธิ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดลงผลการเรียนแย่ลง ขาดเรียนบ่อยขึ้น ความกังวล ความเครียด และภาวะซึมเศร้า ในทางตรงกันข้ามวัยรุ่นที่มีสุขภาพจิตที่ดีและร่างกายที่แข็งแรงจะแสดงพฤติกรรมเชิงบวกทางสังคมและเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าวัยรุ่นที่มีปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า มีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อสุขภาพมากกว่า จากการศึกษา งานวิจัยพบว่า ร้อยละ 10-20 เด็กและวัยรุ่นมีปัญหาสุขภาพจิต เช่น การขาดความกระตือรือร้น ความแปรปรวนทางความคิด การขาดแรงจูงใจ และมีอารมณ์ในเชิงลบ ซึ่งเป็นการ เพิ่มความเสี่ยงต่อการเรียนตกต่ำขึ้น การหนีเรียน และการออกกลางคัน จากสภาพปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบทำให้ระดับคุณภาพชีวิตแย่ลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความล้มเหลวทางการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน (Inta & el, 2018 : 2514-2515)

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลายอย่างโดยเฉพาะปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การที่เด็กมีปัญหาสุขภาพจิตหรือการปรับตัวที่ไม่ดีซึ่งพบว่า มีสาเหตุมาจากปัญหาการเรียนความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างแม่กับเด็ก ครอบครัวแตกแยก ฐานะเศรษฐกิจตกต่ำ การคบเพื่อนที่มีปัญหาและการไม่มีที่ปรึกษา เมื่อทุกข้อถึงแม้ปัญหาสุขภาพจิตจะไม่ทำให้เสียชีวิตมากเมื่อเทียบกับโรคทางกายอื่น ๆ แต่เป็นปัญหาทางสุขภาพที่สำคัญและมีแนวโน้มเป็นอันดับหนึ่งในอนาคตโดยพบว่ามีมากกว่าร้อยละ 1 ของการตายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตและร้อยละ 11 เป็นภาระโรคที่มีต่อโลก (Global Burden of Disease) ซึ่งคาดว่าจะสูงกว่าร้อยละ 15 ในปี ค.ศ.2020 ทว่าปัญหานี้กลับได้รับการดูแลน้อยมากโดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มปัญหาความเครียดและความวิตกกังวลมากขึ้น การเผชิญปัญหา (Coping) เป็นตัวแปรหนึ่งทางจิตวิทยาที่สำคัญที่เมื่อนักจิตวิทยาและนักวิจัยได้ทำการศึกษามาเป็นระยะเวลายาวนานมากกว่า 30 ปี ซึ่งมีทั้งการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีในการเผชิญปัญหาวิธีการที่จัดการกับความเครียดต่าง ๆ และการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอดีตการเผชิญปัญหาจะเน้นรูปแบบการตอบสนองต่อสถานการณ์ ความเครียดที่มาจากประสบการณ์ ของบุคคล (Lazarus & Folkman, 1984 : 29) แต่ปัจจุบันพบว่าวิธีการเผชิญปัญหานั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยบุคคลสามารถที่จะเตรียมตัวรับมือกับความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้เช่นเดียวกับการดำรงชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นที่อาจจะประสบกับปัญหาต่าง ๆ จำนวนมากส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นมีความเครียดและความวิตกกังวลเพื่อขจัดความเครียดและความทุกข์ให้ลดลงนั้นนักเรียนวัยรุ่นจำเป็นต้องหาวิธีการในการเผชิญปัญหาให้กับตนเองเพื่อให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไป

การแนะแนวถือว่าเป็นแกนหลักของทักษะชีวิตที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตและสร้างความผาสุกให้แก่ นักเรียน โดยทักษะที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในช่วงระดับมัธยมศึกษาอย่างมาก ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการความเครียดและความวิตกกังวลการจัดการกับความกดดัน การเห็นคุณค่าในตนเองและความมั่นใจ (Ministry of Education, 2003) การแนะแนวจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมหรือสนับสนุนนักเรียนวัยรุ่นให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในเชิงลบโดยสถานศึกษาควรตระหนักและมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนอย่างจริงจังไม่น้อยไปกว่าการเรียนการสอน เนื่องจากการแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถที่จะ

ตัดสินใจได้ว่าตนเองต้องการอะไร สามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของตนเองอย่างสมบูรณ์ได้อย่างไร สามารถวางแผนการอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสมตลอดจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้เป็นอย่างดี (Jones, 1963; Miller, 1971) ซึ่งการส่งเสริมเหล่านี้ส่งผลดีทั้งด้านการเรียนและการลดปัญหาในโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นการแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในทุกสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับการเรียน อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สามารถพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลเข้าใจสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างถูกวิธี สามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงให้น้อยลง ตลอดจนสามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (Lunenburg, 2010 : 1-9)

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นทางเลือกใหม่สำหรับการแก้ปัญหาที่จะช่วยในการลดความไม่สบายกาย ไม่สบายใจที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาต่าง ๆ สำหรับความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นความคิดขั้นสูงที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (Chareonwongsak, 2013) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยไว้ในหนังสือ การคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นการขยายขอบเขตความคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่ สู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ในบริบทของการจัดการศึกษา การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนทุกอย่างควรมีส่วนพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน เริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อยอดสู่ระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย อาทิ การเชื่อมการเรียนรู้สู่การแก้ปัญหาในโลกจริง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาทางออกเชิงสร้างสรรค์ การใช้กิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ โดยอาจสอดแทรกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การสร้างสรรค์เวทีแสดงผลงานความคิดสร้างสรรค์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ กระตุ้นผู้เรียนให้คิดสร้างสรรค์ สร้างคุณค่าให้กับความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น และได้กล่าวถึงมีปัจจัยหลายอย่าง เช่น รูปแบบของการเลี้ยงดู สภาพสังคม วิถีชีวิตแบบไทยที่ปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก และยังสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาไว้ว่า การแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนไทยเพื่อสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ มิใช่เพิกเฉยต่อปัญหา หนีปัญหา หรือแก้ปัญหาด้วยวิธีการไม่เหมาะสมจนเกิดผลเสียต่อตนเองและส่วนรวม และอาจพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมส่วนรวมได้ ดังนั้นด้วยสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีสถานการณ์และปัญหาใหม่ ๆ รอบข้างที่เกิดขึ้นในทุกวัน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงมีความจำเป็นที่ควรปลูกฝังความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดแนวทางการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใช้แก้ปัญหาที่เหมาะสมและมีคุณค่าได้ทั้งในชีวิตประจำวันและในอนาคต เพราะฉะนั้นการคิดแก้ปัญหาจะขาดความคิดสร้างสรรค์ไปไม่ได้ การรวมความคิดสร้างสรรค์กับการแก้ปัญหาจะก่อให้เกิดความสามารถในการค้นพบปัญหา ความสามารถในการแก้ไขปัญห และบุคลิกภาพที่สร้างสรรค์เพิ่มขึ้น เช่น การมีความอดทนในการแก้ปัญหา การมีทิ่ทำในการทำหายปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นความสามารถที่ขาดไม่ได้ในตัวบุคคล ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นพฤติกรรมความคิดที่ต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับ

นักเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ทำให้นักเรียนมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ (Takahashi, 2008)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) และขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลรูปแบบ (Research : R2) (Nillapun, 2015) เป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้แก่นักเรียนที่จะเผชิญกับปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบตัวนักเรียน และนำไปสู่การดำรงชีวิตที่มีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

- 2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีรายละเอียดในวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่มีความต้องการจำเป็น เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นทำให้ได้แนวทางในการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย 1) ศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนว 2) วิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) สังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case Based Learning) แนวคิดเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) และแนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) และ 4) ศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นจากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสังเคราะห์เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ประกอบด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84 ถึง $\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.45) แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71 ถึง $\bar{X} = 5.00$, S.D.=0.00) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ระหว่าง 0.40-1.00 แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว มีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 1.00 และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียน 44 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จากนักเรียนทั้งหมด 10 ห้องเรียน ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) และแบบกลุ่มตัวอย่างของการทดลองต่อเนื่อง (Equivalent Time-Samples

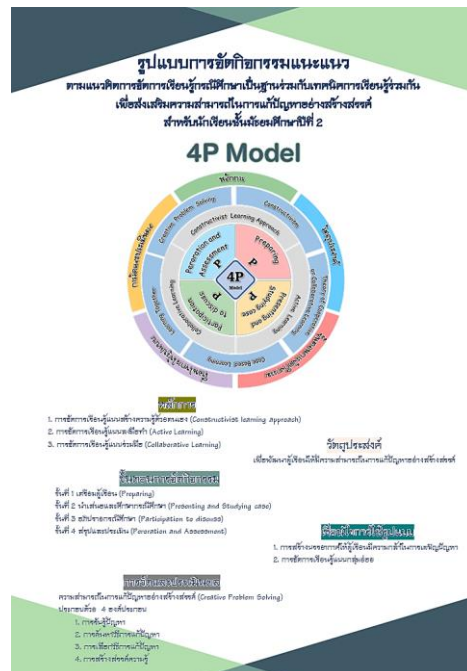
Design) ของ Campbell and Stanley, (1963 : 43) แบ่งเป็น 3 ระยะ ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้ ระยะที่ 1 ชั่วโมงที่ 1 – 4 หน่วยที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์ หลังจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์ระยะที่ 2 ชั่วโมงที่ 5 – 8 หน่วยที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารักรู้จักรักตัว หลังจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารักรู้จักรักตัว และระยะที่ 3 ชั่วโมงที่ 9 - 12 หน่วยที่ 3 ภัยจากโลกออนไลน์ หลังจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์ และให้นักเรียนเขียนแบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นการทบทวนและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวไปสอบถามกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

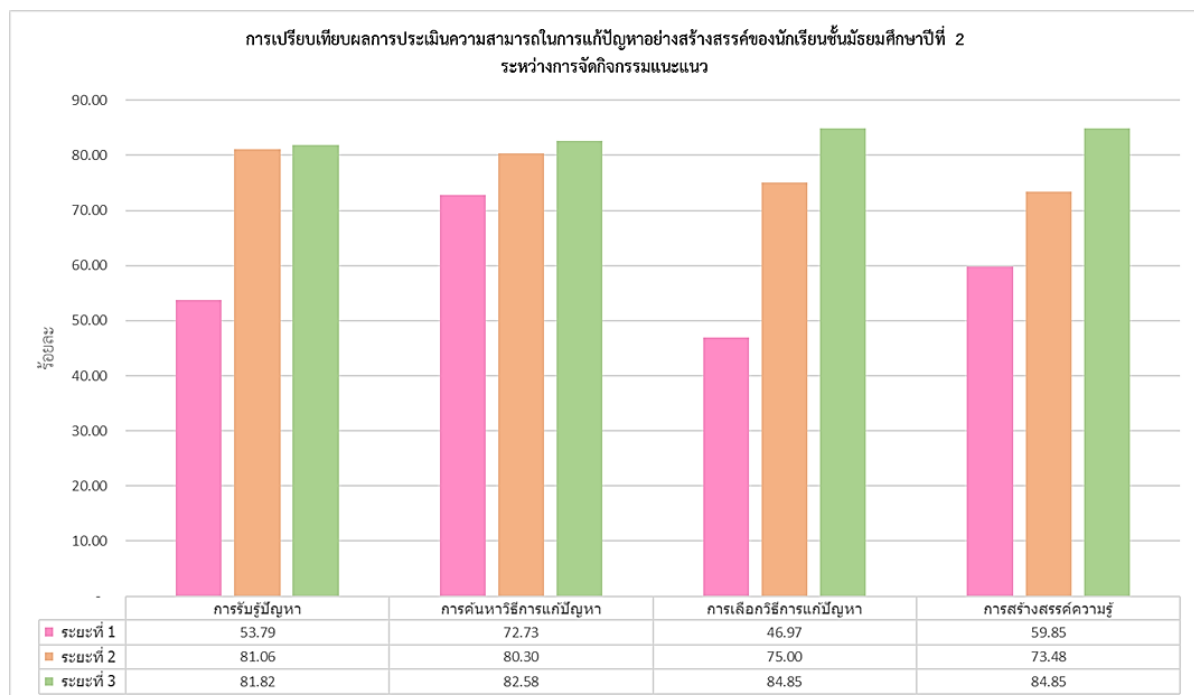
1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือ “4P Model” มี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ เป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการจัดกิจกรรมแนะแนวนบนพื้นฐานการสร้างความรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเองและการลงมือปฏิบัติ บูรณาการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานและเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน เรียกว่า 4P Model ได้แก่ ขั้นที่ 1

เตรียมผู้เรียน (Preparing) คือ ครูนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สมาชิกกลุ่มร่วมกันเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยมีครูคอยชี้แนะและให้คำปรึกษา ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) คือ ครูนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษา ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) คือ สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระสำคัญ มุมมองวิธีการแก้ปัญหา แนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิต องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขการใช้รูปแบบ ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา 2) การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย และองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล วัดและประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การรับรู้ปัญหา 2) การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา 3) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา 4) การสร้างสรรค์ความรู้ และรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด และนำไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มศึกษานำร่อง (Pilot Study) ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวมุ่งพัฒนาขึ้น รูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนว มีพัฒนาการขึ้นจากระดับพอใช้ เป็นระดับดีมาก โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 58.33 ($\bar{X} = 7.00$, S.D. = 0.05) ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 77.46 ($\bar{X} = 9.30$, S.D. = 0.08) และ 83.52 ($\bar{X} = 10.03$, S.D. = 0.01) ตามลำดับ ซึ่งยอมรับสมมติฐานในการวิจัย และผลการศึกษาศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนสามารถค้นพบข้อเท็จจริง สาเหตุที่สำคัญของปัญหา ร่วมกันค้นหาแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการพิจารณาเลือกแนวหรือวิธีการแก้ปัญหาได้ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยได้แสดงการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ระยะ โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้สอน เป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.38) อันดับ 2 คือ ด้านประโยชน์และความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.55) อันดับ 3 คือ ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.53) และอันดับ 4 คือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือ “4P Model” การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R and D) (Nillapun, 2015) ประกอบด้วยกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขการใช้รูปแบบ และองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องตามแนวคิดการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน (Instructional Development) ของ Joyce and Weil (1996) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการสอนว่าเมื่อมีการพัฒนารูปแบบการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้จริงต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและต้องมีการตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข และสอดคล้องกับแนวคิดของทศนา ขัมมณี (Khamanee, 2012) ที่กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนั้นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์ ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบและจัดความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนการสอน ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รูปแบบมีประสิทธิภาพเมื่อนำมาใช้จริง และต้องนำข้อมูลจากความจริงมาใช้สร้างรูปแบบเพื่อช่วยป้องกันปัญหาที่จะทำให้อารมณ์เสีย

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวมุ่งพัฒนาการขึ้น ผู้วิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4

องค์ประกอบ คือ การรับรู้ปัญหา การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ความรู้ เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) และจัดกิจกรรมแนะแนวผ่านกรณีศึกษาที่ใกล้ตัวนักเรียน อีกทั้งขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวได้ให้ผู้เรียนมีการแบ่งหน้าที่ร่วมกันทำงานกลุ่ม ได้มีโอกาสร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) และขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) โดยการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning) ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) กลุ่มกลุ่มละ 4-6 คน เป็นเสมือนบริษัท 1 บริษัท สมาชิกกลุ่มคนมีตำแหน่งของตนเองและบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ดังนี้ ตำแหน่งบอส ตำแหน่งเลขา ตำแหน่งไลน์แมน ตำแหน่งแจ้ว ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญและได้เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักการรับผิดชอบในตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งสอดคล้องกับอาภา ถนัดช่วง และเรียม ศรีทอง (Thanadchang & Srithong, 2002 : 92-93) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นส่วนหนึ่งของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ตอบสนองการบริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการได้ปฏิบัติการเสริมสร้างพฤติกรรม การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ เจตคติหรือเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับนิรนาท แสนสา (Sansa, 2013 : 90) ที่กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง รักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้-ผู้รับ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Maraviglia and Kvaskny (2006) ที่กล่าวสรุปได้ว่าการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ มีการจัดเตรียมเวลาให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรม จัดเตรียมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างหลากหลายตามความสนใจของแต่ละบุคคล สนับสนุนให้มีการเรียนรู้ด้วยความคิดที่หลากหลายสร้างเสริมความคิดนอกกรอบ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและขั้นตอนที่ใช้ในการตัดสินใจวางแผนที่ชัดเจน การกำหนดเป้าหมายจะต้องมีความยืดหยุ่น มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและมีการเอาใจใส่ดูแล การเคารพต่อกันและการยอมรับระหว่างบุคคล ตลอดจนการเปิดใจกว้างยอมรับวิธีการแก้ปัญหา ให้อิสระและมีทางเลือกที่หลากหลายแก่ผู้เรียนในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ Parnes (1976) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ กิจกรรมการฝึกเข้าใจในสถานการณ์ของปัญหา การแสวงหาตัวปัญหา การแสวงหาความคิด การระดมสมอง การให้นักเรียนขยายความคิดจากความคิดของเพื่อนในกลุ่ม รวมถึงการแสวงหาคำตอบโดยการให้สร้างเกณฑ์การประเมินวิธีการแก้ปัญหา การประเมินวิธีแก้ปัญหาและการแสวงหาการยอมรับโดยการให้นักเรียนสร้างการยอมรับต่อวิธีการแก้ปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับวัฒนาพร กระจับทุกซ์ (Rangabtuk, 1999 : 33) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นวิธีการสอนโดยใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงหรือมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนให้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทาง

แก้ปัญหา นั้น การนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้การมีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงซึ่งมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิภู มุลวงศ์ (Moonwong, 2016) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิสมัย วีระยาพร (Weerayaporn, 2007) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ 1 เรื่อง สมการและการแปรผัน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนแบบร่วมมือ (LT) กับที่เรียนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบร่วมมือ (LT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและมีความพึงพอใจสูงกว่าการเรียนแบบปกติและจากการบันทึกแบบสรุปลงความรู้อภิปราย (Journal Writing) ของนักเรียนที่สะท้อนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยพบว่านักเรียนเข้าใจปัญหาของตนเอง ได้เรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาใกล้ตัว รู้จักการวิเคราะห์ปัญหาและได้ทบทวนเรื่องราวของตนเอง ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมองความคิด ได้ความคิด แนวคิดต่าง ๆ และวิธีการแก้ปัญหาจากเพื่อน ได้ฝึกทำงานร่วมกันและรับฟัง แสดงความคิดเห็นกับผู้อื่นมากขึ้น ได้รู้แนวทางการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง การคิดและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เมื่อเจอปัญหาควรแก้ปัญหา นั้น ๆ ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาและรู้วิธีการแก้ปัญหา การมองโลกในแง่ดี ได้เรียนรู้วิธีการคิดแนวใหม่ของตนเอง สามารถรับมือกับปัญหาได้เก่งมากขึ้น สร้างความเข้าใจตนเองและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้วิจัยได้พบนักเรียนมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นคือ ผู้เรียนมีการค้นหาสาเหตุสำคัญของปัญหา ร่วมกันคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย มีการพิจารณาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ และมีการนำความรู้หรือข้อมูลไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3. ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นนั้นผู้วิจัยได้ออกแบบการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการของออกแบบการสอนรูปแบบ ADDIE model ของ Kruse (2008: 1) ที่ประกอบด้วยขั้นตอน 5 กิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluation) และทั้งนี้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของเงื่อนไขการนำไปใช้ คือการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่มีอิสระ เปิดกว้างทางความคิด เพื่อช่วยสนับสนุนและสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดนอกกรอบ สามารถตัดสินใจปฏิบัติได้ความความจริง และมีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย เน้นการเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและประสบการณ์ในประเด็นต่าง ๆ จากข้อเสนอแนะในแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการ

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียนได้ระบุว่ามีความสุขในการทำงานกลุ่ม มีความสนุกเฮฮา เรียนรู้เรื่องราวใหม่ ๆ เข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักการแบ่งปัน ให้กำลังใจตนเองและเปลี่ยนมุมมองความคิด มีการคิดที่รอบคอบและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีความกล้าแสดงออก สร้างความเข้าใจให้ตนเองและมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับศุภสิริ โสมากेत (Somaket, 2001 : 155) ได้ให้แนวคิดว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนหรือการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับพัฒนาพรหมณี และคณะ (Phrommanee & el., 2020 : 61-62) ที่กล่าวถึงความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับประสบการณ์และแสดงออกทางพฤติกรรมที่ตอบสนองลักษณะแตกต่างกันไป ความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจหรือการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและการตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ ความพึงพอใจจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้ทำสิ่งนั้นประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. การเลือกกรณีศึกษาครูผู้สอนควรเลือกกรณีศึกษาที่มีความน่าสนใจเป็นเรื่องราวปัจจุบัน และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพราะจะทำให้เกิดความสนใจในการจัดกิจกรรมแนะแนวมากขึ้น
2. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวในการอภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดและแนวทางการแก้ปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
3. หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวครูผู้สอนควรมีการสรุปมุมมองการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นแนวทางในการให้ครูแนะแนวหรือครูผู้สอนนำไปใช้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานด้วยการบูรณาการแนวคิดการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

References

- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Rand McNally College.
- Chareonwongsak, K. (2013). *Creative thinking*. Bangkok : Success Media. (in Thai).
- Inta, M., & el, e. (2018). Guidance and promote to the quality of life of adolescents. . *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 11(2), 1970-1987.
- Jones, A. J. (1963). *Principle of Guidance*. McGraw Hill.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Models of teaching* (5th ed.). Allyn & Bacon.
- Khamanee, T. (2012). *Teaching Science : Knowledge for effective learning process management*. (16th ed). Bangkok : Chulalongkorn University Publisher. (in Thai).
- Kruse, K. (2008). *Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model*.
https://www.transformativedesigns.com/id_system.html
- Lazarus, R., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer.
- Lunenburg, F. C. (2010). School Guidance and Counselling Services. *Schooling*, 1, 1-9.
- Maraviglia, R. L., & Kvaskny. (2006). *A Managing Virtual Changes-A Guide to Creative Problem-Solving in the Design Professions*. Author House.
- Miller, C. H. (1971). *Foundation of Guidance*. Harper and Row Publisher.
- Ministry of Education. (2003). *School guidance services*. Directorate of Teacher Education and Specialised Services.
- Moonwong, W. (2016). Developing the ability to solve math problems of Mathayom Suksa 2 learning by case studies. *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 9(2), 1691-1704.
- Nillapun, M. (2015). *Research Methodology in Education*. (9th ed.). Nakornpathom : Silpakorn University Printing. (in Thai).
- Parnes, S. J. (1976). *Creative Behavior Guidebook*. Scribners.
- Phrommanee, P., & el., e. (2020). Concepts of satisfaction and job satisfaction questionnaire construction. *Academic Journal of the Association of Private Higher Education Institutions of Thailand (APHEIT)*. 26(1), 59-66.
- Rangabtuk, W. (1999). *Child center teaching plan*. (3rd ed.). Bangkok : Wattana Panich. (in Thai).
- Sansa, N. (2013). *Guidance and development of learners for entering the ASEAN Community*. Documents of the 2013 Annual General Meeting. The Guidance Association of Thailand. (in Thai).

- Somaket, S. (2001). *Comparison of learning achievement and English learning satisfaction of Grade 5 students between project-based learning and teacher manual learning*. Master of Education Thesis Program in Curriculum and Instruction Graduate School. Mahasarakham University. (in Thai).
- Takahashi, M. (2008). *Creative problem solving techniques*. (L. R., Trans.; 3th ed.). Technology Promotion Association (Thailand-Japan).
- Thanadchang, A., & Srithong, R. (2002). *Student Development Activities*. Documents of the Annual General Meeting of the Year 2002. Guidance Association of Thailand. (in Thai).
- Weerayaporn, P. (2007). *Comparison of learning achievement. problem-solving ability and satisfaction in studying Applied Mathematics 1 on Equations and Variations 1st year vocational certificate in cooperative learning (LT) with normal learning* Master of Education Thesis Program in Educational research Graduate school Mahasarakham University. (in Thai).